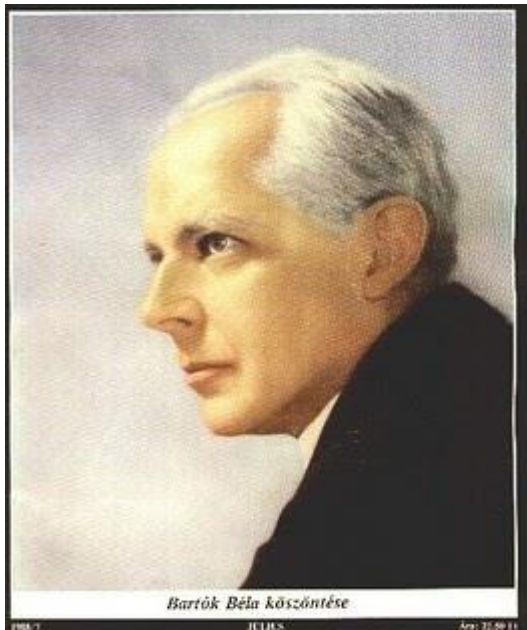

Bela Bartokas

(Béla Bartók, 1881–1945)

Vengrų kompozitorius ir moderniosios muzikos korifėjus Bela Bartokas (Béla Bartók, 1881–1945) buvo vienas pirmųjų XX a. kūrėjų, įrodžiusių, kad daug minčių kūrybai galima pasisemti iš savo šalies liaudies dainų. Per savo gyvenimą jis surinko ir užrašė tūkstančius vengrų, rumunų, slovakų ir kitų tautų melodijų. B. Bartokas kūrė įvairių žanrų muziką, tačiau, pats būdamas žymiu pianistu virtuozu, fortepijonui skyrė ypatingą dėmesį.

*Reportažo
autorės –
mokytojos
Snieguolė
Jogėlienė ir
Nadežda
Dambrauskienė*

Vengrų kompozitorius ir moderniosios muzikos korifėjus Bela Bartokas (Béla Bartók, 1881–1945) buvo vienas pirmųjų XX a. kūrėjų, įrodžiusių, kad daug minčių kūrybai galima pasisemti iš savo šalies liaudies dainų. Per savo gyvenimą jis surinko ir užrašė tūkstančius vengrų, rumunų, slovakų ir kitų tautų melodijų. B. Bartokas kūrė įvairių žanrų muziką, tačiau, pats būdamas žymiu pianistu virtuozu, fortepijonui skyrė ypatingą dėmesį.

Jo „Mikrokosmosas“ yra tiek įspūdingo dydžio (153 pjesių!) rinkinys, skirtas vaikams, tiek savotiškas moderniosios muzikos ir paties Bartoko muzikos kalbos „mikrokosmosas“. Jame kompozitorius naudojo naujosios muzikos įmantrybes, dažnai įpindamas į savo muzikinę kalbą ir liaudies muzikos elementus – senovės dermes ir melodinius kontūrus, asimetriškus Balkanų tautų ir vengrų muzikos ritmus.

„Noriu išsivaduoti iš mažoro ir minoro tironijos“, - prisipažino kompozitorius, ir jam tai puikiai pavyko: jo muzikos paletė yra turtinga sudėtingų sąskambių, derminių spalvų, originalių jų derinių.

Apie B. Bartoko gyvenimą ir kūrybą pasakojo muzikologė, Vilniaus muzikos mokyklos mokytoja Justina Paltanavičiūtė. Ar jūs žinote, kad Bela Bartokas buvo aistringas kolekcininkas: jis rinko ne tik dainas, bet įvairius augalus ir net vabzdžius!

Piano Key Map

JONINĖ C D E F G A H C
 DORINĖ D E F G A H C D
 FRYGINĖ E F G A H C D E
 LYDINĖ F G A H C D E F
 MIKSOLYDINĖ G A H C D E F G
 EOLINĖ A H C D E F G A
 LOKRINĖ H C D E F G A H

„Lietuvių kalbos žodyne žodis „dermė“ apibūdintas taip: „taika, vienybė, darna“. Muzikoje *dermė* – tai darni muzikos garsų sistema, turinti savo tvarką“. Mokytoja Elvyra Pakalnienė pradeda savo pasakojimą apie dermes, jų istoriją, muzikinius ir net...emocinius bruožus. Senovės graikai buvo įsitikinę, kad, pavyzdžiui, lydinė dermė yra tinkama šviesiai ir džiaugsmingai nuotakai išreikšti.

LYDINĖ DERMĖ

Chorvedės ir Vilniaus Algirdo muzikos mokyklos mokytojos Gabrielės Rastenytės mostui paklūsta visa salė: solfedžiuojant dermes geriau suprasime ir iš scenos skambančią tokią neįprastą mums B. Bartoko muziką.

Eglės Parachnevičiūtės (Vilniaus muzikos mokykla „Lyra“, 4 kl., mokyt. E. Visockienė) atliekamas „Valstiečių šokis“ – tai tarsi vaikiškas „Allegro Barbaro“, žymiausio Bela Bartoko kūrinio suaugusiems pianistams, variantas.

Rūstusis *Etiudas* iš „*Mikrokosmoso*“ skamba dorinėje dermėje. Skambina Loreta Uzelo (Vilniaus muzikos mokykla „Lyra“, 5 kl., mokyt. A. Raškevičienė). Natų tekstą klausytojai mato ekrane. Ar suklys Loreta? 😊

Fryginė dermė yra griežta, rūsti, kovinga – taip manė senovės graikai. „*Fryginėje dermėje*“ – taip vadinasi ir B. Bartoko pjesė, kurią griežia mažųjų smuikininkų ansamblis (Karoliniškių muzikos mokykla, mokyt. J. Alymova).

Simonos Ivanovaitės (4 kl.) ir Julijos Adamovič (7 kl.) duetas (Vilniaus muzikos mokykla „Lyra“, mokyt. N. Mikulskienė, E. Jauniškis) atliko pjesę „*Balkanų stiliumi*“, kurios miksolydinė dėmė puikiai tinka liaudiškam kūrinio skambesiui.

Žavingam fleitų trio – Evelinai Gudonytei, Rūtai Gumbelevičiūtei, Giedrei Malciūtei (Vilniaus muzikos mokykla „Lyra“, mokyt. L. Rutkauskaitė) – atliekant „*Trioles*“ iš „*Mikrokosmoso*“ skamba skaidri ir trapi lydinė dėmė.

Bela Bartoko „*Vakaras kaime*“ – populiariausias šio kompozitoriaus kūrinys vaikams. Skamba ypatinga dėmė – pentatonika. Atlieka Karolina Klein (Vilniaus muzikos mokykla „Lyra“, 5 kl., mokyt. L. Vindzberg).

Koncertuoja salės šeimininkės – LK Vilniaus įgulos karininkų ramovės vokalinis ansamblis „Guostė“ (meno vadovė Gabrielė Rastenytė).

Temperamentingus ir ilgesingus nepaprasto grožio „*Rumunų šokius*“ atlieka mokytojos Meilė Razulevičienė (smuikas) ir Daiva Valackienė (fortepijonas).

Mūsų mokyklos absolventas Simonas Bernotas (mokyt. L. Šulskutė) atlieka „*Vengrų dainas*“. Jam akompanuoja Audronė Ruzgienė... ir pats Bela Bartokas?

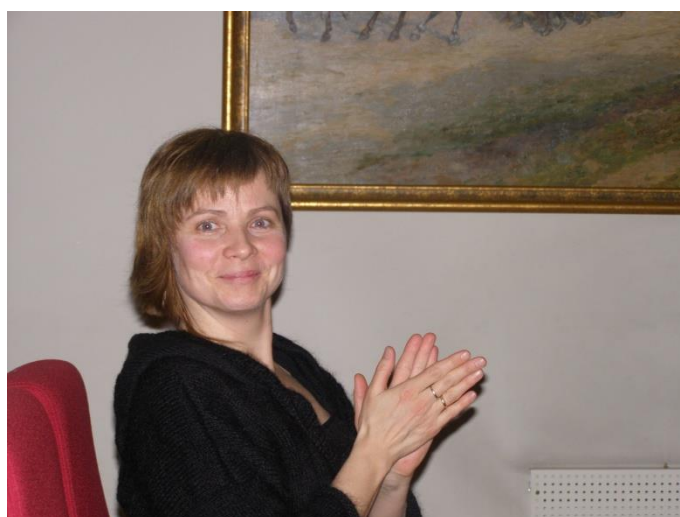

Vakaro kulminacija – lietuvių liaudies daina, kurią atlieka jungtinis trijų mokyklų solfedžio grupių moksleivių choras. Iš tiesų pentatoniką ir kitas dermes galima vadinti liaudies dermėmis: jos skamba ne vien vengrų, kitų Europos ir Azijos tautų, bet ir, įsitikinome, lietuvių folklore.

Renginio svečiai iš Vengrijos Respublikos ambasados dėkoja dalyviams už Bela Bartoko muziką, taip retai skambančios Lietuvoje, atlikimą ir pažymi išskirtinį renginio interaktyvumą.

Renginio „Bela Bartoko dermių mikrokosmosas“ organizatoriai, dalyviai ir svečiai.

Mokytoja Daiva, o Jums patiko vakaras? 😊

Reportažo autorės – mokytojos Snieguolė Jogėlienė ir Nadežda Dambrauskienė